

Betænkning og Forslag

med Hensyn til

Forandringer i Lovgivningen angaaende Vandets Aflledning — Draining derunder indbefattet — og Afbenyttelse,

indgivne af den 6te danske Landmandsforsamlings Udvalg.

(Meddeelt af Kammerherre Wichfeld til Engestofte.)

Det vil være i de fleste Læseses Erindring, at den 6te danske Landmandsforsamling — i Aalborg — blandt andre Spørgsmaal ogsaa behandlede dette: Hvilke Foranstaltninger bør træffes for at fremme Underdrainingen, og hvis man ønsker Forbedringer i Lovgivningen, hvilke Dele af Forordningen 29. Juli 1846 og Forordn. 16. Marts 1851 trænge til Forbedring, og paa hvilken Maade naaes dette bedst? — samt at Forsamlingen, efter at Sagen var uddebatteret, eenstemmig besluttede at udnævne et Udvalg, der for Indenrigsministeriet skulde andrage paa, at Samme snarest muligt vilde forelægge Rigsdagen Forslag til saadanne Forandringer i den nugældende Lovgivning om Vands Aflledning og Afbenyttelse, at denne bliver bedre svarende til det Standpunkt, paa hvilket Agerbruget for Tiden befinder sig, og navnlig skiftet til at fjerne de Hindringer, der nu stille sig imod Drainingens almindeligere Udbredelse.

Efter at Udvalget — bestaaende af Kammerherre Wichfeld til Engestofte, Grev Frys til Frysensborg og Justitsraad v. Stocken til Rispstrup — havde røgtet dette sit Hverv, mod-

tog det gennem Forsamlingens Formand, Hr. Etatsraad Nyholm, efterfølgende Opfordring fra Indenrigsministeriet, dat. 19. Juli 1856, til at indgive motiveret Betænkning og detaljerede Forslag med Hensyn til de attraaede Lovgivningsarbejder:

„Ifølge den med Hr. Etatsraadens behagelige Skrivelse af „28de f. M. modtagne Indberetning fra den paa den nys afholdte 6te danske Landmandsforsamling dertil nedsatte Comité, har Forsamlingen med Enstemmighed besluttet at andrage hos Indenrigsministeriet paa, at Samme snarest muligt vilde forelægge Rigsdagen Forslag til saadanne Forandringer i den nugældende Lovgivning om Bands Afledning og Afbenyttelse, at denne bliver bedre svarende til det Standpunkt, paa hvilket Agerbruget for Tiden befinder sig, og navnlig stiftet til at fjerne de Hindringer, der nu stille sig imod Drainingens almindeligere Udbredelse.“

„I denne Anledning skal man ikke undlade tjenstlig at tilbagemelde, at medens det ikke er Ministeriet klart, hvilke Dele af Lovgivningen angaaende Bands Afledning, der skulde trænge til Forandring, erkjender man tilfulde Vigtigheden af at der kunde træffes hensigtsmæssige Bestemmelser angaaende Bands Afbenyttelse; men de store Vanskeligheder, som møde ved en tilfredsstillende Løsning af denne Opgave, have imidlertid medført, at dette ikke hidtil er skeet. Man forudsætter, at ovennævnte Comité, der antages at have gjort disse Punkter til Gjenstand for en omhyggelig Prøvelse, forinden den til Forsamlingen indgav sin Betænkning, vil være istand til ikke blot i førstnævnte Henseende at paapege de Punkter, hvis Forandring anses for ønskelig, og den Retning hvori dette bør skee, men tillige til i sidstnævnte Henseende at opgive de Regler, som ved en ny Lovgivning desangaaende maatte gjøres gjældende, og det vil da derefter være Ministeriet kjært, at modtage De Herrers motiverede Betænkning om og detaljerede Forslag til disse nye Lovgivningsarbejder.

Unsgaard.“

I denne Anledning indsendte Udvalget i October f. A. til Ministeriet efterstaaende Betænkning, som herved overgives Offentligheden med det Haab, at den maa vedligeholde Opmærksomheden for denne saa uendelig vigtige Sag, og om muligt bidrage til at føre den et Skridt fremad.

Forslag til Forandringer i den nugældende Lovgivning angaaende Vands Afledning og Afbenyttelse, foranlediget ved den 6te danske Landmandsforamlings Indstilling og Indenrigsministeriets Skr. af 19 Juli 1856.

Gjennem Formanden for den 6te danske Landmandsfor- samling have vi Undertegnede modtaget det høie Indenrigs- ministeriums meget ærede Skrivelse af 19. Juli d. A., hvori vi, — hvem bemeldte Forsamling overdrog, for Ministeriet at udtale sammes Ønske om, at Ministeriet vilde forelægge Rigsdagen Forslag til saadanne Forandringer i den nugældende Lovgivning om Vands Afledning og Afbenyttelse, at denne bliver bedre svarende til det Standpunkt, paa hvilket Agerbruget for Tiden befinder sig og navnlig stillet til at fjerne de Hindringer, der nu stille sig imod Draineringens almindeligere Udbredelse, — opfordres til at afgive motiveret Betænkning og detailleret Forslag til de attraaede nye Lovgivningsarbejder.

Naar det høie Ministerium i sin Skrivelse selv nævner den Usikkerhed og de store Vanskeligheder, som stille sig mod en tilfredsstillende Løsning af denne Opgave, saa vil samme upaatvivelig ikke med Skarphed bedømme de ringe Bidrag, Undertegnede, hvis Hverv ikke egentlig var, at afgive en Betænkning til Forsamlingen, men meget mere at udtale dennes Ønske for Ministeriet, skulle forsøge at yde i denne for et agerdyrkende Land med vore Jordbunds- og Terrainforhold saa overordentlig vigtige Sag; men, som vi haabe, velvillig forunde dem en Plads blandt det Materiale, som den Enkelte kan bidrage til at forsøge, men som, paa Grund af Sagens

Vigtighed og vidt omfattende Natur, efter vor Formening kun kan blive til Lovarbejde gennem Regjeringens Haand. Vel kunde det synes ubilligt, alt i 1856 at forlange væsentlige Forandringer i et saa indholdsrigt Lovarbejde som Anordningen om Bandsafledning, emaneret 1846, hvis Bud ikke engang allevegne kunne være kommet til Fuldbgyrdelse; men netop de gode Frugter, som Landmanden allerede har opnaaet ved denne Anordning, have gjort ham opmærksom paa den uendelige Nytte, der kan høstes ved at gaae videre i det af samme banede Spor. Erfaring har viist ham en og anden Mangel, som kunde ønskes bortryddet og naar hertil komme den saa godt som over hele Kloden folte Trang til en forøget Production — den vakte levende Lyst til at arbejde, hos os navnlig som Agerdyrker — de nye Vidler og Veie, som Videnskaben har staaet Arbeideren, da er det intet Under, at den danske Landmand trostigt anraaber sit Lands Regjering om Bistand til lettere at naae hans gavnrige og hæderlige Maal.

Til de nyeste Hjælpemidler i Agerdyrkningskunsten høre, allerede af ældre Datum, Engvandningen, af yngre, Drainingen. Sees der, hvad der i andre Lande, navnlig England og Frankrig, er gjort for at fremme Draining, erindres den Interesse, hvormed dette Fremskridt behandlede paa den, af over 1000 Landmænd bestaaende Forsamling i Aalborg, da turde deraf drages et sikkert Haab om, at vor Regjering velvillig vilde imødefomme Sagen; og Ministeriets ærede Skrivelse af 19 Juli er en yderligere Borgen for, at dette Haab ikke vil svigte. Betragtes imidlertid Drainingen nærmere, afladt dens fremmede Navn og det Gaadefulde, som altid ledsager Nyheden, da sees snart, at derved ikke forstaaes andet, end en fuldstændigere, dybere gaaende Afgravning af vore Jorder, en Afgravning, der bortfører Fugtigheden i en Dybde af 48 til 60 Tommer, medens man hidtil nøiedes med, ved de almindelige Brakgrøfter, at bortføre det i en Dybde af ca: 18 Tommer. At Vandet desuden bortskaffes gennem underjordiske Rør, at det Terrain, der hidtil medgif til Gros-

terne, saavelsom Bekostningen ved disses Anlæg og Vedligeholdelse, derved bespares, ere yderligere Fordele ved denne Methode; men det Væsentlige ved samme, og det, hvorpaa det navnlig under nærværende Sag kommer an, er den ved Drainingen nødvendiggjorte forøgede Fordybning af Vandløbene. Nu kunde vel hertil siges, at en saadan pludselig Fordybning er et Spring i Afgravningsvæsenet, men herved maae bemærkes, at den fornævnte Fordybning af Affugnings-systemet til 40 Tommer, ikke betinger en lignende Fordybning af Hovedlednings-Grøfterne, der hidtil i Almindelighed laae ikke lidet dybere end de nu brugelige Affugningsgrøfter 2: Brakgrøfterne. Dernæst betinger et saa herligt fremadskridende Landbrug, som det danske, stadige Fremskridt i alle didhenhørende Retninger, og endelig ville mangfoldige Landmænd, selv uden at kjende Draining, levende ønske at kunne forsyne deres Marker med dybere gaaende Grøfter end dem, de under nærværende Lovgivningsforhold formaae at give, mangfoldige Sumpe og Moser vilde blive udgravede naar kun Lovgivningen fremmer disse Ønsker og Foretagender. Men en Hindring for alle sige Fremskridt findes i Anordn. 29 Juli 1846, 2den Afdelings 3die Affnit, der lægger alle Omkostninger ved et nyt Vandløbs Anlæg, samt ved dets fremtidige Vedligeholdelse paa den, der begjærer Vandløbet anlagt, uden at der, som det synes, tages Hensyn til den Rytte, der her tilveiebringes for den Private, over hvis Jord Vandløbet føres, og uden at det Offentlige, som dog unægtelig vinder ved en forøget Production, yder Anlægget Understøttelse, hvis dette kommer i Collision med alt eksisterende Vandløb eller Veianlæg. Anordningen har derved paa en Maade sat det Punkt, hvorpaa Landets Vandsystem stod 1846, som det stabile, udover hvilket man vanskeligt senere kunde gaae, men ligesom Trangen til en Videregaaen heri stedse vil føles, saalænge Agerbruget gaaer fremad, saaledes har denne Trang stedse lige til Anordningens Emanation været følt, og — er blevet tilfredsstillt. Thi vel see Undertegnede sig ikke istand til for Diebliffet at

skildre Landets Vandaflednings og didhenhørende Lovgivnings Historie, men naar vi vide, at Landet i Fortiden var dækket af Sumpe og Moser, naar vi see, at der nu findes frodige Kornagre, blomstrende Skovkultur, hvor man i Mandensinde endnu badede i Moradser, saa kan man deraf slutte, at Afgravning og Udtørring stadigt er gaaet fremad, og synes altsaa at kunne forudsætte, at Lovgivningen maae have fremmet eller i al Fald ikke hindret disse Arbejder, i hvilken Henseende navnlig kan henvises til Fr. 25 Juni 1790, især § 2. Følgelig bliver det bemeldte 2den Afdelings 3die Affnit, hvori man fortrinnsviis maatte ønske nogen Forandring, dog at der ved denne Forandring ikke blot hensees til Anlæg af nye Vandløb, men og til Udvidelse og Fordybning af alt Bestaaende, cfr. Anordn. § 2.

De Personer og Interesser, hvormed den, der ønsker saadanne nye Anlæg, kommer i Collision, ere deels Private, deels det Offentlige; de Første forsaavidt Vandet maae føres over anden Mandes Jord, eller gjennem hans Vandløb, samt forsaavidt Vandbeholdninger, som han ønsker at beholde, atraaes udtømte, de Sidste, det Offentlige, forsaavidt det skadelige Vands Bortskaffelse hindres ved Veianlæg eller fordrer Udvidelse af alt bestaaende, men til det nævnte Formaaels Opnaaelse utilstrækkelige større Vandløb.

Vi ville ikke rette vore Fordringer for høit, men stille os paa vort Landvæsens nuværende Standpunkt, og navnlig ansee Draining som endnu værende i sin Barndom her i Landet, der indtil videre maae forsøges af dem, for hvem Terrainforholdene ikke frembyde nogen uovervindelige Hindringer; men vi maae paa den anden Side mindes, at Danmarks Jordbund, især de lerede Districter af samme, forlange en stadig fremadskridende Afgravning, samt at der endnu findes mange Sumpstrækninger, som ved Udtørring kan komme ind under Ploven. Vi ville derfor stræbe at rette vore Forslag derhen, at de idet de gaae ud paa at afhjælpe den nærværende Trang tillige aabne Veien for senere videre gaaende Skridt, betingede af

Fremtidens Behov. Hellerikke ville vi sammenligne vore Forhold med andre Staters, ja ikke engang med andre Dele af det danske Monarkies, eller forlange den Understøttelse, som hiit ved Lovgivningen og fra Statskassen ydes Afgravningen; men vi ansee det dog ikke heller for overflødigt at anføre, at England siden 1846 har udlaant Millioner L. St. for at fremme Draining, at det i samme Tiemed har aabnet flere nye Creditmidler, at det endelig har gjort Draining til en tvungen Sag, som ved det Offentlige udføres over et heelt District naar en vis Deel af sammes Beboere forlange det og denne Begjæring erkjendes hensigtsvarende, at i Frankrig lignende Skridt ansees for ønskelige, samt at der i Løbet af dette Aar af Staten er lovet et Laan paa 100 Millioner Francs for at fremme Draining, at en Lov af 5te Juni 1854 for Holsten har paalagt Enhver i Agerdyrkningsens Interesse, uden Erstatning, at bortføre Vandet fra sine Naboer indtil 4 Fod dybt, samt mod Erstatning til en endnu større Dybde, naar overveiende landoekonomiske Fordele derved kunne opnaaes — i hvilken Anledning vi tillade os at henvise til Anhang i vedlagte medundertegnede Wichfelds Afhandling i Tidsskrift for Landoekonomie (3die B. 2det H., 1855). De Forslag, som vi, for at fremme Afgravning i Almindelighed, skulle tillade os at fremsføre, ere desaaarsag følgende:

For at Afgravningssystemet kan holdes i god Orden og stadig bringes frem til hensigtsvarende Maal, er det nødvendigt, at der føres nøie Opsyn med de alt anlagte Vandløbs Oprensning og Vedligeholdelse, samt at de alt eksisterende fordybes og udvides, og nye anlægges, efterhaanden som Agerdyrkningsens Tarv fordrer det.

Hvad nu Opgravning og Vedligeholdelse af de alt eksisterende angaaer, da formenes, at dette, hvad de mindre Vandløb angaaer, ikke opnaaes tilfulde ved den Maade, hvorpaa Sagen er ordnet i Anordn. 1846, 2den Afdeling 2det Afsnit. De i samme etablerede Synsmænd skulde nemlig kun tage sig af Manglerne ved et Vandløb, naar Klage finder

Sted. Men da Folk ofte ere mindre tilbøielige til at klage paa Naboer og gode Bekjendte, naar Trangen ikke er meget følelig, lade de ofte Manglerne ved et Vandløb, til stor Skade for Agerbruget, henligge upaataalt. Denne Ulempe vilde undgaaes, naar det paalagdes Synsmændene at slyne Vandløbene For- og Efteraar og indmelde Manglerne til Sogneforstanderskabet, som, hvis disse ikke vare afhjulpne inden en vis kort Tid, lod Arbeidet udføre for den eller de Forsømmeliges Regning.

Med Hensyn til Betalingen for Arbeidets Udførelse forholdes efter Anordn. § 52, og med Hensyn til Synsmændenes Betaling for de periodiske Syn efter § 70. Betalingen herfor repareres paa Communen.

Da Talen er om Vandløbenes Bedligeholdelse, formenes et andet Punkt her at burde omtales; det er: Er den, der er forpligtet til at modtage Bandet fra sin Naboes Grund, berettiget til at bortføre det, efter eget Tykke, i luffede eller aabne Grøfter? Hvor Strid herom opstaaer, formenes denne at burde kunne afgjøres af Landvæsenscommisjonen. Hvis Agerbruget gjør Udvidelse af Vandløb eller nye Anlæg nødvendige, da opstaaer herved Collisioner deels med Private, deels med det Offentlige. Med de Første forsaavidt Bandet skal føres over anden Mandes Jord, med det Sidste, forsaavidt Bandet skal passere offentlige Veie eller føres ad større Vandløb, der ikke ere dybe nok til at modtage det. Den nuværende Lovgivning lægger som meldt alle Bekostninger i disse Anledninger paa den, der begjærer Bandet bortført, men dette er næsten i alle Tilfælde det samme som at gjøre dets Afledning umulig; det er for at fremme Muligheden af denne for den Private som for det Hele uendelig gavnlige, ja stundom høist nødvendige Sag, at vi tillade os følgende Forslag, idet vi støtte os paa den Sætning, at naar en Vandafledning i aaben eller luffet Grøft føres gennem et Jordstykke, saa beroves dette derved altid en Deel af sin Fugtighed; sammes Eier har altsaa, saaledes som Forholdene i Almindelighed stille sig hos os, Gavn deraf.

Men hertil er intet Hensyn taget i Anordn. 2den Afdelings 3die Afsnit, der kun omtaler Erstatning til den, over hvis Grund Bandet føres, eller agtes ført. Vi formene, at der ogsaa bør hensees til den Nytte, hans Jord har af den Grøft, der føres gennem samme, og det ikke blot den siebliffelige Nytte, derved opnaaes, men og den Nytte, han kan erhverve, ved at støtte sit Affugningsystem, det være nu meer eller mindre fuldkomment, meer eller mindre dybtgaaende, til den nye Grøft. Derved fremmes ikke blot den Ovenliggendes Anlæg, men Afgang gives for den, igjennem hvis Lod Bandet føres, til at forbedre sit Bandsystem, og denne Afgang samt Begjærlighed efter at høste Nytte af det Bidrag, han tvinges til at erlægge, indeholder en mægtig Spore til at fremme — ikke blot hans eget, men det Heles Vel.

Vi tillade os altsaa at foreslaae: at 2den Afdelings 3die Afsnit bibeholdes, dog at den Commission, der tilkjender Erstatning til den, gennem hvis Lod et nyt Bandløb føres, som Contrafrav har at beregne den Fordeel, som en dygtig Landmand kunde have og drage af den nye Bandleddning. I Henhold til § 56 ansees det for rigtigt, at Landvæsencommissionen i Stridstilsælde ogsaa bestemmer, om den nye Afledning kan og bør føres i aaben eller lukket Grøft. For at værne om lovlige Rettigheder formenes det ikke urigtigt, at det i de nye Lovbud, der turde forventes, i Henhold til § 54, udtrykkelig nævnes, at Ingen, hverken tildeels eller ganske, kan berøves Beholdninger af stillestaaende Vand, som Søer, Damme odl., over hvilke han har lovlig Eiendomsret.

Efter saaledes at have omtalt Collisionerne med den Enkelte, komme vi til Collisionerne med det Offentlige, og skulle da først omtale Forholdet naar Bortskaffelsen af Vand hindres eller standses af Veie.

Ved Circulaire fra Indenrigsministeriet dat. 3 Juli 1852 til samtlige Amtmænd er det bragt til almindelig Kundskab, at de Steenkister over Hovedlandeveie, der paa Grund af Forandringer eller Forbedringer ved Bandlobene ei længere

ere tilstræffelige til at aflede Vandet fra de paagrændsende Jorder, ikke kunne ventes fordybede eller udvidede paa Veikassens Bekostning, men at de Vedkommende, for hvem Ombygningen vil være til Nytte og Fordeel, selv maae bære de hermed forbundne Omkostninger, der, forsaavidt at Vandafledningen henhører under Bestemmelserne i Anordn. 29 Juli 1846, ville være at fordele imellem de Paagjældende, overeensstemmende med de ved Anordn. givne Forfrister, samt at isvrigt Indenrigsministeriets Tilladelse til Ombygningen forud maae erhverves, og at Arbeidet maae udføres ved Veivæsenets Foranstaltning og under sammes Bestyrelse. Denne Grundsætning er senere almindelig antaget ogsaa ved Collisioner mellem Vandløb og Amtsveie samt Sogneveie. Man seer imidlertid let, at den eller de Jordbrugere, hvis fladelige Vand standses ved en offentlig Veie, kun have vundet saare lidet ved denne Bestemmelse, der tildeels synes at være udsprunget af den tilfældige Omstændighed, at Veie- og Vandvæsen sorterer under forskjellige Autoriteter, samt at Udgifterne hertil udredes ad forskjellige Veie. I Virkeligheden ere dog Veie- og Vandvæsen i et Land, med Forhold som vore, knyttede til almindelige og fælleds Interessier, og det er kun paa Grund af Sagens Natur, at Staten lader Arbeidet ved Vandafledningen i Regelen udføre eller betale af de Omboende, medens Arbeidet idetmindste ved de to vigtigste Classer af Veie besørges udført af høiere Autoriteter, og Bekostningen derefter udredet enten af Staten eller visse større Kredse, Amterne. Havde Loven bestemt, at saavel Veie- som Vandvæsen skulde styres af de samme Autoriteter, og Omkostningerne derpaa udredes af de samme Kasser, da vilde disse Collisioner rimeligviis enten slet ikke indtræffe, eller med Lethed blive hævede. Som Sagerne nu staae er Forholdet for ugunstigt for de til Veien stødende Lodseiere, og trænger til at omordnes, hvilket formenes at kunne skee naar der udgives en Lovbestemmelse af omtrent følgende Indhold:

Anseer een eller flere Jordbrugere det, for at de kunne blive fri for skadeligt Vand, for nødvendigt, at en ny Vandledning anlægges tværs over en Hoved- eller mindre Landevei, eller at en allerede eksisterende udvides eller fordybes, da haver han eller de desangaaende at henvende sig til Landvæsenscommissionen; denne undersøger Sagen; findes der ikke Grund til det attraaede Anlæg eller Udvidelse s. Ex. naar Byrden for Veivæsenet ikke staaer i rimeligt Forhold til Nytten for Vandvæsenet, da afgives herover Kjendelse. Findes Anlæg af nye, eller Udvidelse og Fordybning af alt bestaaende Sluser eller Steenkister nødvendige, da besøger den Autoritet, hvorunder Veien sorterer, Udførelsen af Arbeidet til den Størrelse, som Landvæsenscommissionen finder nødvendig; Udgifterne udredes enten ganske eller med en vis Qvotadeel af den Kasse, som bærer de øvrige Omkostninger ved Veiens Bedligholdelse, medens i sidste Tilfælde Resten udredes af Participanterne i den Deel af Vandløbet, som ligger ovenfor Veien, efter det i Anordn. 29 Juli 1846 § 17 bestemte Forhold. Kan det ved Tingsvidne eller paa anden Maade bevises, at der ved Veiens Anlæg ikke er sørgt tilstrækkelig for at bortskaffe det tilstrømmende Vand, bærer Veivæsenet de fulde Omkostninger. Landvæsenscommissionen indvarsler alle i Sagen Interesserede, følgelig ogsaa vedkommende Autoriteter, hvilke ere pligtige til at lade give Møde. Ansees nye Anlæg eller Udvidelse ufornoden, udredes Omkostningerne ved Mødet af Klageren; fremmes Sagen, fordeles de paa samme Maade som Omkostningerne ved Anlægget. Landvæsenscommissionens Kjendelser kunne indankes paa sædvanlig Maade. For Vibeienes Vedkommende afgjøres Sagen efter de ovenfor fremsatte Regler af Communens eedfæstede Vandsynsmænd. Deres Kjendelser kunne indankes for Amtsraadet, som endelig kjender i Sagen.

Endelig støde de omtalte Anlæg ofte paa den Hindring, at de eksisterende Vandløb ikke ere tilstrækkelige til at modtage Vandet. Hvad nu Udvidelse af de mindre angaaer, da fore-

flaaes i Genhold til hvad ovenfor er yttret om Ledning af nye Vandløb over anden Mands Jord, at Erstatning maa gives for den forlangte Udvidelse af disse, dog at i denne Erstatning fragaaer Værdien af den Nytte, som ved denne Udvidelse erholdes for den eller de Tilstødende. Hvad Udvidelse af de offentlige Vandløb angaaer, da vilde alle herhen hørende Omkostninger blive saa store, at de langt vilde overgaae den Enkeltes Kræfter; de maae altsaa nødvendig bæres af Staten eller Amtet. At fastsætte Details herom ved Lov synes ugjorligt og oversflodigt; thi ligesom Lovgivningsmagten i 1846 i Anordn. § 7 bestemmer at der skulde undersøges, om Vandløbenes daværende Tilstand o: det tilstødende Districts Behov gjorde Udvidelser, Fordybninger eller andre væsentlige Forandringer fornødne og — § 10 — at det Fornødne i saa Henseende paa lovlig Maade skulde afgjøres, saaledes maa det ansees for en Fornødt- og Statsnødvendighed, at den administrative Myndighed stedse haver dette Behov for Die, hvilket Princip ogsaa ligger til Grund for Lov af 16de Marts 1851, og den danske Landmand, ja enhver Landets Beboer, — thi Vandafledningen berører f. Ex. i sanitair o. fl. Henseender Alles Interesse — tør derfor stole paa, at denne ikke anseer Afgravningssystemet sluttet med 1846, eller nogetfømhøist givet Tidspunkt, men stedse haver Landets Trang, og de deraf følgende Skridt med Hensyn til den Deel af Vandafledningen, der er sammes umiddelbare Omsorg overdraget, for Die.

Efter saaledes at have yttret os med Hensyn til Lovgivningen angaaende Vandets Afledning, skulde vi efter det ærede Ministeriums Opfordring ogsaa fremsætte Forslag til ny Lovgivning angaaende Vandets Afbenyttelse. Men ligesom det os af Landmandsforsamlingen overdragne Hverv egentlig kun gik ud paa at fremsøre sammes Ønsker med Hensyn til Draining, saaledes maae de, af selve Ministeriet i dets ærede Skrivelse nævnte store Vanskeligheder, som møde ved en tilfredsstillende

Løsning af denne Opgave, tjene os til Undskyldning for, at vi i denne Henseende fatte os i Kortbed.

Med Hensyn til Bands Afbenyttelse, eller her egentlig — fra Landmandsforsamlingens Standpunkt — Engvanding, da gjælder det ikke om at gjøre Forandringer i bestaaende Lovbud, men om at skabe en heel ny Lovgivning; thi som bekendt indskrænke de hidtil givne Bestemmelser sig fornemmelig til at byde alle Spørgsmaal, opstaaede i Anledning af Engvanding, afgjorte ved mindelige Overenskomster, samt til at foreskrive det Fornødne med Hensyn til Formen for disse og Udredningen af de af samme følgende Omkostninger. Regjeringen indseer, derom tvivle vi ikke, fra sit overordnede Standpunkt, at et væsentligt Middel til at bortrydde mange Hindringer der stille sig i Veien for Engvandingens anlæg vilde være, at bindende Kjendelse affiges, hvor Forlig ikke kan tilveiebringes. Vi tillade os at formene, at Landvæsencommissiøner, organiserede paa den nedenfor anførte Maade, vilde være den Autoritet, som skulde affige disse Kjendelser. Især troe vi, at en saadan Tilendebringelse af Sagen vilde være paa sit Sted, naar Engvandingens anlæg standses af Enkeltes mangengang kun af Indskrænkethed og Brangvillighed fremgaaede Modstand. Hovedprincippet ved disse Kjendelsers Affigelse maatte naturligviis være, at Ingen kan berøves sin lovlige Ret uden mod fuld Erstatning, men desuden formenes, at heller ikke Noget, selv mod Erstatning, kan tvinges til at opgive et lovligt Etablissement, der udgjør en egen Næringsvei, hvorimod han er pligtig til at underkaste sig Forandringer i Etablissementet naar han kun sættes i Stand til at drive det med ligesaa megen Fordeel som før, eller erstattes hvad Tab han ved Forandringen maatte lide. Faae Landvæsencommissiønerne en paa slike Principer, grundet og med Hensyn til det Almindeliges Nytte begrændset, Myndighed til at afgjøre Strids-spørgsmaal, da tør man haabe, at frodige Enge snart paa mange Steder vilde træde istedetfor en vantreven Kornavl. Ogsaa i denne Henseende tillade vi os, med Hensyn til flere factiske og

locale Forhold, at henwise til vedlagte Afhandling af med-
 undertegnede Wickfeld.

Da Landvæsencommissjonen, hvis de forestaaende For-
 slag maatte finde Bisald, vil komme til at faae ikke lidet
 større Betydning end før, og blive kaldet til at afgjøre
 Spørgsmaal, hvis Natur udfordre techniske Kundskaber, som
 ikke kunne forudsættes hos Landmanden, om han end maatte
 have erhvervet meer end almindelig Dannelse med Hensyn til
 sit Fag, formene vi, at der maatte foregaae nogen Forandring
 med Hensyn til sammes Organisation og Sammensætning, i
 hvilken Anledning vi tillade os at foreslaae Følgende:

Landvæsencommissjonen forstærkes enten i Almindelighed
 eller idetmindste hvor den skal afgjøre vigtigere Sager, der
 have Indflydelse paa Bands Afledning eller Afbenyttelse, med
 en theoretisk og technisk dannet Mand af Faget, for hvis
 Tilstedeværelse den, der har begjært Mødet, haver at drage
 Omsorg. Skulde Stemmerne ved hans Tiltrædelse blive lige
 gjør Formandens Stemme Udslaget. Dernæst formenes at
 2den og sidste Instant's i Landvæsen'sager ikke burde udgjøres
 af en enkelt Mand — Indenrigsministeren — men af en
 Samling af Flere. Saalænge Sagerne indankedes til Rente-
 kammeret, bedømtes de af en saadan Samling, hos hvilken
 efter Sagens Natur snarere kan forudsættes fleersidige Anskuel-
 ser og fleersidige Kundskaber, end hos den Enkelte; vi ere og-
 saa vante til at see høiere Tribunaler beklædte af Flere.
 Utsaa tillade vi os at foreslaae, at der som Appellationsinstants
 i Landvæsen'sager oprettes en Overlandvæsencommissjon, be-
 staaende af Indenrigsministeren som Formand og 2de eller,
 muligt hellere, 4 andre Medlemmer, hvoriblandt f. Ex. en
 Landinspecteur, en Jurist, en Techniker og en anseet dannet
 Landmand; de to sidste kunde tilkaldes for hvert enkelt Til-
 fælde og udsøges i den Egn, hvor den foreliggende Sag
 hørte hjemme. Ingen af de Nævnte skulde have fast Lønning
 men — Formanden undtagen — remunereres for det hvergang

havte Arbeide, ad samme Wei, hvorfra Betalingen til Landfenscommissjoner for Tiden udredes.

Endelig tillade vi os, at gjøre opmærksom paa, at det i mange Egne, navnlig i Jylland, er ønskeligt, ja, paa Grund af Agerdyrkningens stadige Fremskridt, nødvendigt, at der ud nævnes langt flere Landvæsenscommissfairs, end Tilfældet nu er; thi f. Ex. i Hjørring Amt, med en Længde af ca. 20 Mile, ere ifkun 3 Landvæsenscommissfairs, hvorved altsaa Bekostningen for Reqvirenten bliver ligesaa byrdefuld som Forretningen for Commissfairsene, hvis Stilling endda mangengang gjør, at Pengegodtgjørelsen for dem har underordnet Interesse. Mangel paa kyndige og dygtige Mænd vil nu ikke længere være tilstede.

Undertegnede have ikke — i hvor stor end Anledningen og Fristelsen dertil kunde være — tilladt sig at andrage paa nogen directe Understøttelse til Afgravnings og Bændings Fremme, tildeels ogsaa fordi det laae udenfor den til dem, fra det ærede Ministerium udgaaede Opfordring; men de kunne dog ikke undlade at nævne et Hjælpemiddel, som alt nu ved Statens Bistand haves i denne Henseende og som langt hurtigere kunde svare til Hensigten, naar Staten vilde forsøge denne Bistand. Det er de Kort, som udgives af Generalstaben og som med æquidistante Curver angive Høideforholdene.

I de Egne, for hvilke de haves færdige, spares derved meget Arbeide, Tid og Bekostning med Hensyn til Niveleringen. Men med de Midler, Staten herpaa anvender — saavidt vides 10,000 Rd aarlig — ville de først kunne fuldendes i 80 Aar. Anvendtes endeel mere f. Ex. 40,000 Rd. aarlig, vilde Arbeidet kunne være endt i ca. 20 Aar, og herved vilde spares ikke lidet af de faste løbendeUdgifter, i det Arbeidstiden forkortedes — Arbeidet vilde vinde betydeligt i Interesse, da de Forhold, hvoraf det skal give et Billede, forandres mindre i den forholdsmæssig kortere Tid — og de, der skulle benytte dette

vigtige Hjælpemiddel, vilde langt hurtigere komme til dets Besiddelse.

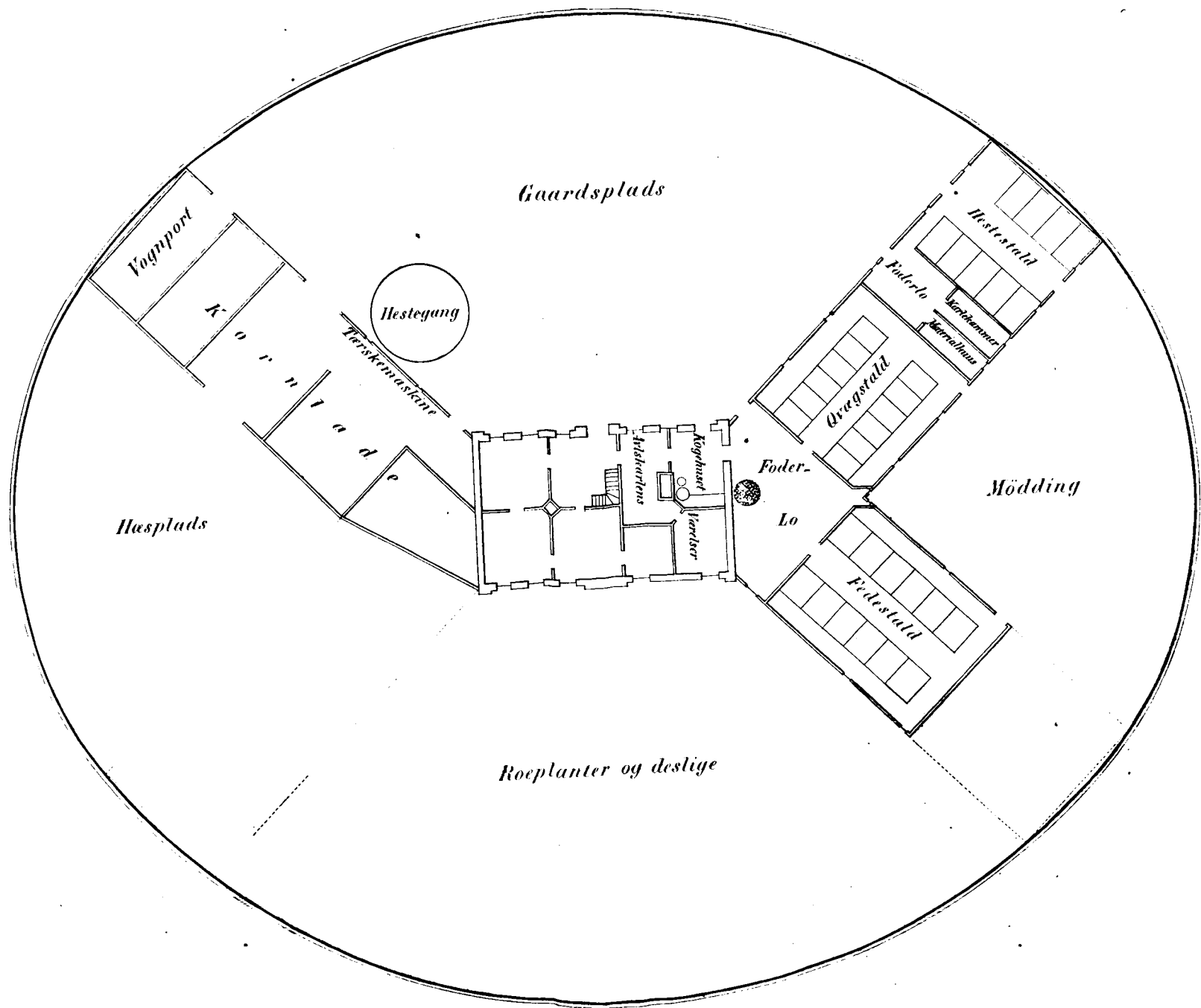
Derfor haabe vi paa Ministeriets Tilgivelse, naar vi tillade os at henpege paa den store Nytte, der ved en forøget Understøttelse til dette interessante og vigtige Arbeides Fremme vilde ydes Draining og Engvanding ved dets hurtigere Tilendebringelse.

October 1856.

Wichfeld.

Frys.

v. Støcken.

5 4 3 2 1 0 5 10 15 20 25 30 35 40 Alen

		Peder Pedersens Gaard .									2 Marker af Broholm's Hovedgaardsjord						Vidmark fra Oure			
		14 Td. Land Vestermark			41 Td. Land ved Gaarden						13 Td. Land smalle Tangaa Løkke	11 Td. Ld. forrest Enemærke	33 Td. Ld. bageste Enemærke			9 Td. Ld. Sanddyg Lodder.				
Mark Nummer		6	4	3	2	1	9	8	7	5										
Td. Ld.		5	6	3	5	6	6	6	6	6	31			33			9			
1852	Byg	Byg	Rug	Raps	Brak	Gras	Kløver	Byg	Ærter							Græs				
1853	Havre	Ærter	Byg	Rug	Raps	Brak	Gras	Kløver	Byg	Rug			Kløver			Græs				
T a n g a a g a a r d .																				
1854	Kløver	Byg	Ærter og ande	Byg	Rug	2/3 Raps 1/2 Hvede	Halv Brak	Gras	Havre	Kløver			Græs			5 Halvbrak	Tangaa- gaard 55 Td. Ld.			
		5	6	3	4	6	6	6	6	6										
	Maghyttet disse 14 Td. Ld. med Broholm										Fremdeles under Broholm's Hovedgaard			Maghyttet heraf 14 Td. Ld. med Tangaagaard, henlagt Resten 19 Td. Land under samme			Laqt disse 9 Td. Ld. ne. til Tangaa- gaardstokk	Td. Tj. ne. 17 Td. 17 Td.		
		16 Td.			12 Td.			12 Td.			11 Td.			11 Td.		11 Td.		9 Td.	17 Td.	
1855	Roer	Hvede 2 Td. med Rug			Kløver Halvbrak			Græs			Græs		Havre		Byg		5 Rug 25 Græs	83 Td. Ld.		
1856	Byg	Havre 3 Td. med Roer			Hvede			Græs			Græs Halvbrak		Roer		Kløver		Græs			
		16			11 1			12			Henlagt 67 Tangaagaard 6 1/2 6 1/2 16 2			11		11		11		9 1
		16 Td.		17 Td.	11 Td.		6 1/2 Td.	12 Td.		6 1/2 Td.	16 Td.		11 Td.		11 Td.		11 Td.		9 Td.	17 2 Td.
1857	Kløver	Roer			Havre			Brak			Hvede Rug		Byg		Græs		Græs	114 Td.		
		17 Td.			17 1/2 Td.			18 1/2 Td.			16 Td.		16 1/2 Td.		16 1/2 Td.		9 Td.		17 2 Td.	
1858	Kløver Halvbrak	Byg			Roer			Hvede			Havre		Græs		Græs					
1859	Rug	Kløver			Byg			Havre			Roer		Brak og Halvbrak			indtil				
1860	Havre	Græs Halvbrak			Kløver			Roer			Byg		Hvede		videre					
Ordnet ogsaa paa Papiret.		11 Td.			17 1/2 Td.			18 1/2 Td.			16 Td.		16 1/2 Td.		16 1/2 Td.					
Benævnelse		e			c			f			a		b		d					
1860	Græs Halvbrak	Hvede			Havre			Roer			Byg		Kløver		Græs		114 Td.			

Gaard
Havre
Rug
og
de
lige

